

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

νέο φροντιστήριο

Β ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τύποι περίληψης

A1. **Απλή πύκνωση** (όλου ή μέρους του κειμένου): Ο μαθητής αποδίδει περιληπτικά όλο ή μέρος του κειμένου με συγκεκριμένο όριο λέξεων.

A2. **Περίληψη με εστίαση**: Ο μαθητής καλείται να αποδώσει περιληπτικά τις απόψεις που διατυπώνονται στο κείμενο από τον συγγραφέα μόνο για ένα συγκεκριμένο ζήτημα (π.χ. τα αίτια της δημιουργίας στερεοτύπων)

A3. **Περιληπτική απόδοση** της ιστορίας ενός λογοτεχνικού κειμένου ή του περιεχομένου ενός ποιήματος

Πορεία σύνθεσης μιας περίληψης:

1. Κάνουμε προσεκτική ανάγνωση ολόκληρου του κειμένου που μας δόθηκε και προσπαθούμε να κατανοήσουμε το θεματικό/νοηματικό του κέντρο. Στη συνέχεια, καταγράφουμε το θεματικό κέντρο που εντοπίσαμε στο πρόχειρό μας ,διότι αυτό μπορεί να αποτελέσει στη συνέχεια ακόμη και τη θεματική περίοδο της περίληψής μας. Στην προσπάθεια εντοπισμού του θεματικού κέντρου του κειμένου, θα μας βοηθήσει και ο τίτλος του κειμένου, αν υπάρχει.
2. Αναλύουμε υπό μορφή σημειώσεων το σύνολο των πληροφοριών του αρχικού κειμένου ανά παράγραφο και σε θεματικές ενότητες.
3. Αξιολογούμε τις ιδέες του αρχικού κειμένου σε κύριες και δευτερεύουσες και επιλέγουμε τις πρώτες για τη σύνθεση της περίληψης.
4. Συνθέτουμε την περίληψη με ανάδειξη του θεματικού κέντρου του κειμένου και με οργάνωση των βασικών πληροφοριών σύμφωνα με τη συλλογιστική πορεία του κειμένου.
5. Ελέγχουμε την περίληψή μας, συγκρίνοντάς την με το αρχικό κείμενο, και την ελέγχουμε ως προς τη δομή, το περιεχόμενο, τη συνοχή, τη συντακτική και γραμματική ορθότητα.

Γενικές οδηγίες

- Αποφυγή γενίκευσης και υπερβολικής αφαίρεσης
- Αποφυγή χρήσης αυτούσιων λέξεων/ φράσεων του κειμένου, παρά μόνο εάν είναι απαραίτητο.
- Καταγραφή συλλογιστικής του πορείας του συγγραφέα με -όσο το δυνατό αντικειμενικό τρόπο, χωρίς σχολιασμό ή προσθήκες.
- Παράλειψη επεξηγήσεων , λεπτομερειών, παραδειγμάτων, στατιστικά στοιχεία, σχολιαστικών σημείων στίξης, σχημάτων λόγου, ερωτήσεων, αναφορών του συγγραφέα σε λόγια άλλων.

- Αποφυγή πολλών αναφορών στον συντάκτη του κειμένου.
- Χρήση ύφους ανάλογου με την επικοινωνιακή περίσταση.
- Χρήση γ' ρηματικού προσώπου, ουδέτερου και αντικειμενικού ύφους.
- Μετατροπή των μεταφορών σε κυριολεξίες ή παράλειψη αυτών.
- Αποφυγή μίμησης ύφους του συγγραφέα.
- Επιδίωξη ορθής δομής: ενότητα λόγου, αλληλουχία νοημάτων, συνοχή κειμένου.

νέο φροντιστήριο

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ – ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Δομή της παραγράφου:

- Θεματική πρόταση
- Λεπτομέρειες
- Κατακλείδα

Τρόποι ανάπτυξης

1. Ορισμός (οριστέα έννοια, γένος, ειδοποιός διαφορά)

2. Παραδείγματα (ένα ή πολλά)

3. Διαίρεση (διαιρετέα έννοια, διαιρετική βάση, μέλη της διαίρεσης)

- α. Στη θεματική περίοδο παρουσιάζεται το διαιρούμενο σύνολο και τα μέρη που το αποτελούν
- β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου υπάρχουν σχόλια ή παρέχονται πληροφορίες για κάθε μέρος του διαιρούμενου όλου χωριστά
- γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα

4. Σύγκριση – αντίθεση:

- α. Στη θεματική περίοδο αναφέρονται τα δύο συγκρινόμενα – αντιτιθέμενα μέρη
- β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου υπάρχουν σχόλια ή παρέχονται πληροφορίες για κάθε αντιτιθέμενο/ συγκρινόμενο μέρος ξεχωριστά
- γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα πάνω στην αντίθεση – σύγκριση

5. Αναλογία:

- α. Στη θεματική περίοδο υπάρχει μια μεταφορά ή μια παρομοίωση, όπου συσχετίζονται δύο καταστάσεις: μία της γνώριμης σε όλους πραγματικότητας ή καθημερινότητας και μία που αφορά κάποια πτυχή από το θέμα του κειμένου π.χ. ζωή – ποδόσφαιρο, ζούγκλα – ανθρώπινη κοινωνία, ασθένεια - εγκληματικότητα
- β. Η ανάπτυξη χωρίζεται σε δύο χονδρικά μέρη, που το ένα αφορά την πραγματικότητα και το άλλο το θέμα
- γ. Κατακλείδα συχνά δεν υπάρχει

6. Αιτιολόγηση:

- α. Στη θεματική περίοδο διατυπώνεται μία κρίση, θέση, άποψη η οποία χρειάζεται οπωσδήποτε αιτιολόγηση – στήριξη. Έτσι μπορούμε να ρωτήσουμε «γιατί» αμέσως μετά τη διατύπωσή της
- β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου, οι περίοδοι που ακολουθούν παίρνουν το χαρακτήρα απάντησης στο προηγούμενο «γιατί», αποτελούν τα επιχειρήματα με τα οποία αιτιολογείται – στηρίζεται η κρίση, θέση, άποψη της Θ.Π. Η ύπαρξη τεκμηρίων δε συνιστά ανάπτυξη με αιτιολόγηση
- γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα-επιβεβαίωση της αρχικής τοποθέτησης

7. Αίτιο – αποτέλεσμα:

- α. Στη θεματική περίοδο καταγράφεται ένα βασικό αίτιο ενός προβλήματος ή φαινομένου, το οποίο στην ανάπτυξη θα δημιουργήσει ένα σύνολο αποτελεσμάτων
- β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου, καταγράφεται το σύνολο των αποτελεσμάτων (σε παράθεση ή στη μεταξύ τους αλληλουχία)

8. Συνδυασμός μεθόδων

(προσεκτική ανάγνωση όλης της παραγράφου με επισήμανση των διαρθρωτικών λέξεων)

νέο φροντιστήριο

ΣΥΝΟΧΗ

Η **συνοχή** αναφέρεται στη σύνδεση των γλωσσικών στοιχείων και επιτυγχάνεται με διάφορους μηχανισμούς, που βοηθούν στη μετάδοση των νοημάτων αβίαστα και λογικά χωρίς να δημιουργούνται νοηματικά χάσματα και ο λόγος να είναι συνεχής.

Συνοχή (πίνακας)

Νοηματική Σχέση	Διαρθρωτικές Λέξεις / Φράσεις
1. Προσθήκη	Επίσης, ακόμη, επιπλέον, εκτός απ' αυτά, συμπληρωματικά, έπειτα, εξάλλου, και, παράλληλα, αξίζει ακόμη να σημειώσουμε, θα ήταν παράλειψη, να μην αναφέρουμε, δεν πρέπει να λησμονούμε ακόμη, ας σημειωθεί ακόμη ότι, αν σε αυτά προσθέσουμε...
2. Γενίκευση	Γενικά, γενικότερα, ευρύτερα, τις περισσότερες φορές...
3. Έμφαση, βεβαιότητα	Ιδιαίτερα, προπάντων, ειδικά, αναντίρρητα, περισσότερο, πράγματι, κατεξοχήν, ξεχωριστά, είναι αξιοσημείωτο, αξίζει να σημειωθεί, το κυριότερο είναι, κυρίως, το σημαντικότερο απ' όλα, σημαντικότερο απ' όλα είναι, είναι αξιοπρόσεκτο ότι, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή σας, έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφέρουμε, οπωσδήποτε, εκείνο που προέχει, φυσικά, ασφαλώς, αναμφισβήτητα, βέβαια, μάλιστα,
4. Αναλογία, ομοιότητα	Όπως, ως, όμοια, σαν...
5. Ταξινόμηση, διαίρεση	Αφενός – αφετέρου, από τη μια – από την άλλη...
6. Επεξήγηση, διασάφηση	Δηλαδή, με άλλα λόγια, πιο συγκεκριμένα, σαφέστερα, για να γίνω πιο σαφής, αυτό σημαίνει, λόγου χάρη, για παράδειγμα, παραδείγματος χάρη, για να γίνει πιο σαφές, καλό είναι να διευκρινίσουμε, με όσα αναφέρθηκαν εννοούσα, με άλλα λόγια, εννοώ ότι...
7. Όρος, προϋπόθεση	Εκτός αν, εφόσον, σε περίπτωση που, με την προϋπόθεση, με το δεδομένο, με τον όρο, με τη δέσμευση, φτάνει να...
8. Διάζευξη	Ή – ή, είτε – είτε, ούτε – ούτε, μήτε – μήτε...
9.Εναντίωση/αντίθεση	Αντίθετα, αλλά, όμως, εντούτοις, σε αντίθεση, ωστόσο, ενώ, απεναντίας, παρόλο που, από την άλλη πλευρά, αντίστροφα, μολοντί, αν και, ακόμη και αν, παρόλα αυτά, εξάλλου, σε αντίθετη περίπτωση...
10. Αιτιολόγηση	Διότι, γιατί, επειδή, εξαιτίας, γι' αυτό το λόγο, αυτό είναι

	αποτέλεσμα, αυτό οφείλεται, ένας ακόμη λόγος...
11. Χρονική σχέση	Αρχικά, όταν, έπειτα, πριν, ενώ, πρώτα, καταρχάς, ύστερα, προηγουμένως, εν τω μεταξύ, στη συνέχεια, τώρα, αφότου, συγχρόνως, ταυτόχρονα, στην αρχή, καθώς, σήμερα, αμέσως, αργότερα, τελικά, τέλος...
12. Τοπική σχέση	Εκεί, εδώ, μέσα, κοντά...
13. Αποτέλεσμα, συμπέρασμα	Επομένως, άρα, συνεπώς, κατά συνέπεια, συμπερασματικά, γι' αυτό λοιπόν, ανακεφαλαιωτικά, επιλογικά, καταληκτικά, ώστε, όπως προκύπτει, λοιπόν, τελικά, επομένως, συνοψίζοντας, για να συνοψίσουμε, ως συμπέρασμα, έτσι, συνακόλουθα αυτών, αυτό έχεις ως αποτέλεσμα...

Η συνοχή επίσης επιτυγχάνεται και με τους εξής τρόπους:

- με αντωνυμίες (δεικτικές, αναφορικές).
- με επιρρήματα (π.χ. τοπικά, χρονικά, τροπικά)
- με επανάληψη μιας σημαντικής λέξης ή φράσης
- με τη χρήση μιας συνώνυμης λέξης ή φράσης
- παράλειψη μιας λέξης/φράσης που ήδη αναφέρθηκε
- με τη χρήση συνυπώνυμων και υπερώνυμων λέξεων
- με τη χρήση λέξεων που παρουσιάζουν νοηματική συγγένεια (π.χ. ευρώ, ποσό, αμοιβή).
- με τη χρήση ερωτήσεων

νέο φροντιστήριο

ΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΟ

Γεγονός :

- πράξη που έχει συντελεστεί, συμβάν, π.χ η μάχη της Αλαμάνας αποτέλεσε μια από τα ηρωικότερα γεγονότα της επανάστασης του 1821.
- πράγμα βέβαιο αναμφισβήτητο, π.χ είναι γεγονός πως η κρίση μας επηρεάζει.
- δεδομένο, βάση συλλογισμού ή συμπεράσματος, π.χ το γεγονός ότι είσαι δικαστής επιβάλλει ...

Σχόλιο:

- κρίση για πράξεις ή γεγονότα, π.χ είχε ενθουσιώδη σχόλια για την ερμηνεία του.
- σύντομη ερμηνεία λέξεων και φράσεων κάποιου κειμένου και μάλιστα αρχαίων συγγραφέων, π.χ τα σχόλια του Κακριδή για την «Οδύσσεια»

Παρεμβολή ξένου σχολίου στην είδηση

Συχνά ο δημοσιογράφος παρεμβάλλει σχετικά σχόλια που έκαναν άλλα πρόσωπα. Τότε υπάρχουν:

- ειδικά σημεία στίξης (κόμματα, εισαγωγικά, παρενθέσεις, διαφορετικά γράμματα, διπλή παύλα).
- ειδικές εκφράσεις (όπως δήλωσε, ισχυρίστηκε, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές).

Διαπλοκή του γεγονότος με το σχόλιο στην είδηση

Εφόσον σε μια είδηση διαπλέκονται γεγονότα (αντικειμενικά στοιχεία) και σχόλια (υποκειμενικά στοιχεία), το αποτέλεσμα μπορεί να είναι:

- θετικό = όταν ο αναγνώστης έχει σφαιρική πληροφόρηση και γίνεται φανερή η διάκριση ερμηνειών από τα γεγονότα στην είδηση
- αρνητικό = ταυτίζεται το γεγονός με το σχόλιο και παραπλανάται ο αναγνώστης. Επομένως επιβάλλεται ο αναγνώστης να έχει κρίση και ήθος ο δημοσιογράφος.

Τα 8 αστέρια της είδησης:

Τα 4 Έψιλον	Τα 4 Σίγμα
επικαιρότητα	συγκίνηση
εκκρεμότητα	σπουδαιότητα
εγγύτητα	συνέπειες
εκρηκτικότητα	σπανιότητα

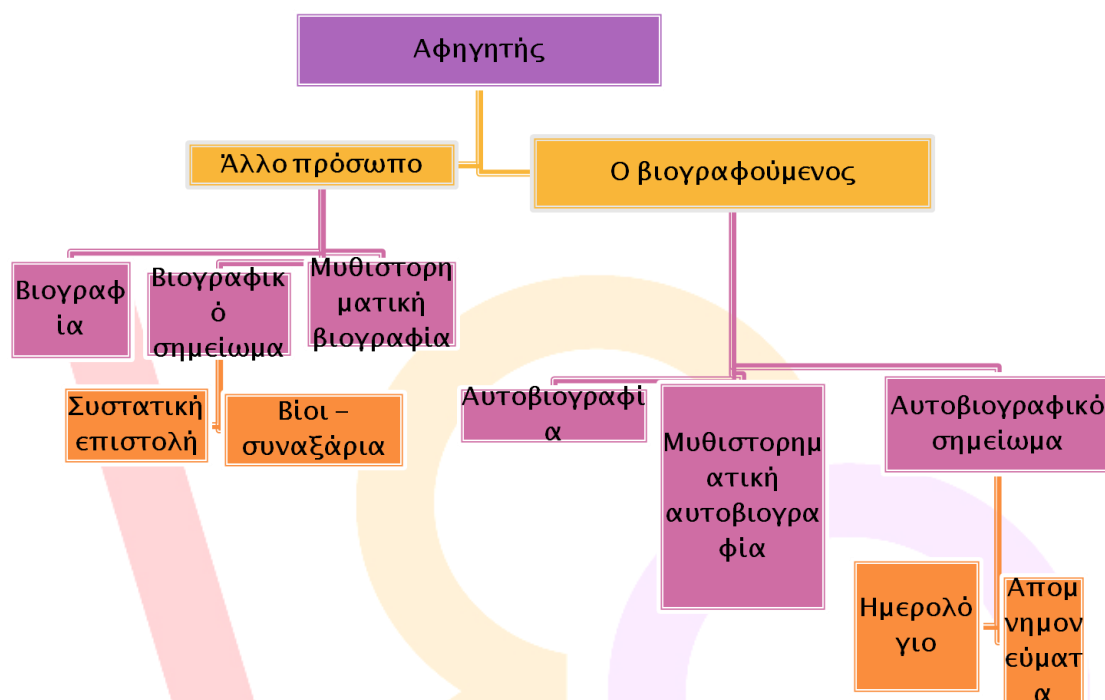
Οι δημοσιογράφοι ιεραρχούν τις ειδήσεις ανάλογα με τα διακριτικά στοιχεία, «τα αστέρια» της είδησης. Αυτά είναι:

- Επικαιρότητα (ανάλογα με την επικαιρότητα των ειδήσεων).
- Εγγύτητα (ανάλογα με το πόσο κοντά συμβαίνουν).
- Σπουδαιότητα (ανάλογα με το πόσο σπουδαίο είναι το γεγονός).
- Σπανιότητα (ανάλογα με το πόσο σπάνιο και ασυνήθιστο είναι το γεγονός).
- Εκρηκτικότητα (ανάλογα με το αν το γεγονός της είδησης προκαλεί κάποιου είδους σύγκρουση).
- Συγκίνηση (αν προξενεί ενδιαφέρον και συγκίνηση).
- Συνέπειες (ανάλογα με τις συνέπειες που θα έχει).

Προσοχή: Όσο πιο πολλά αστέρια έχει μια είδηση τόσο πιο ενδιαφέρουσα θα είναι.

νέο φροντιστήριο

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ▶ Η αφήγηση σε πεζό λόγο της ζωής ενός επιφανούς προσώπου, γραμμένη όχι από τον ίδιο αλλά από κάποιο άλλο πρόσωπο (ερευνητή/μελετητή).
- ▶ Στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα (τεκμήρια), τα οποία έχουν επιλεγεί, ανάλογα με την οπτική γωνία και τον σκοπό του βιογράφου.
- ▶ Το ύφος είναι τυπικό και η λειτουργία της γλώσσας αναφορική.
- ▶ Η πρόθεση του συγγραφέα είναι έμμεσα διδακτική
- ▶ Πρόθεση να αφήσει στους μεταγενέστερους αξιομνημόνευτο διδακτικό υλικό
- ▶ Θαυμασμός του συγγραφέα προς τον βιογραφούμενο

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

- ▶ Η ζωή
 - α. Καταγωγή
 - β. σπουδές
 - γ. Βιοπορισμός
 - δ. Γνωρίσματα του χαρακτήρα του
- ▶ Το έργο
 - Α. γενικός χαρακτηρισμός
 - Β. Η ποιότητά του (τα θέματα τους, το κλίμα τους, η γλώσσα τους, η σύνθεσή τους).

- Γ. η έκδοση του έργου του (πριν και μετά το θάνατό του).

(ΑΥΤΟ) ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΣΚΟΠΟ (ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΘΕΣΗΣ, ΥΠΟΤΡΟΦΙΑ)

προβάλλονται τα στοιχεία - προσόντα που εξυπηρετούν το σκοπό του βιογραφούμενου.

ΔΟΜΗ

- ▶ προσωπικά στοιχεία
- ▶ εκπαίδευση
- ▶ σεμινάρια
- ▶ επαγγελματική εμπειρία
- ▶ διακρίσεις
- ▶ ξένες γλώσσες
- ▶ άλλες γνώσεις (Η\Υ)
- ▶ προσωπικά ενδιαφέροντα
- ▶ συστάσεις

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ▶ ύφος λογοτεχνικό
- ▶ χωρίς να προδίδεται η αλήθεια διαπλέκονται πραγματικά και φανταστικά στοιχεία

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ▶ Το αφηγηματικό πεζό κείμενο στο οποίο ένας άνθρωπος αφηγείται τη ζωή του ή μέρος από αυτήν.
- ▶ Γράφεται συνήθως σε χρόνο αρκετά μεταγενέστερο από όσα εξιστορεί.
- ▶ Είναι το μοναδικό είδος στο οποίο συγγραφέας, αφηγητής και κεντρικός ήρωας ταυτίζονται, αν και πολλοί αμφισβητούν την πλήρη ταύτιση, αφού ο συγγραφέας βρίσκεται πια σε διαφορετική ηλικία.
- ▶ Η εστίαση είναι εσωτερική και η αφήγηση πρωτοπρόσωπη.
- ▶ α' ρηματικό πρόσωπο
- ▶ δεν υπάρχει λογοτεχνική πρόθεση

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ▶ γ' πρόσωπο
- ▶ λογοτεχνικό είδος
- ▶ ο αφηγητής δε συμμετέχει κατ' ανάγκη στα γεγονότα

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

- ▶ ο συγγραφέας ανάλογα με τις προθέσεις και το χαρακτήρα του, παραλείπει κάποια γεγονότα ή προβάλλει κάποια άλλα, έμμεσα σχολιάζει τη ζωή του.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

- ▶ Αφηγήσεις γεγονότων από πρόσωπο που συμμετείχε σε αυτά.
- ▶ Έχουν προσωπικό χαρακτήρα, αλλά τονίζονται πιο πολύ οι κοινωνικές, πολιτικές και ιστορικές συνθήκες.
- ▶ Καταγράφονται σε μεταγενέστερο χρόνο από τότε που συνέβησαν.
- ▶ Μπορούν να αποτελέσουν ιστορική πηγή αφού διασταυρωθούν με άλλες.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

- ▶ Είδος αυτοβιογραφίας που στηρίζεται στη συστηματική καταγραφή γεγονότων της προσωπικής ζωής, των συναισθημάτων και σκέψεων ενός ανθρώπου.
- ▶ Περιλαμβάνει σχόλια, σκέψεις κρίσεις για προσωπικά βιώματα και για θέματα γενικού ενδιαφέροντος.
- ▶ Ακριβής προσδιορισμός χρόνου συγγραφής κάθε καταχώρησης, πρωτοπρόσωπη αφήγηση, η υποκειμενικότητα, εξομολογητικός τόνος, αποσπασματικότητα.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

- ▶ Η διαφορά τους είναι ότι, ενώ το ημερολόγιο περιέχει καταγραφές γεγονότων την ώρα που αυτά συμβαίνουν, η συγγραφή των απομνημονευμάτων απέχει χρονικά απ' τα γεγονότα που περιγράφει. Έτσι, το ημερολόγιο είναι περισσότερο υποκειμενικό, άμεσο και ζωντανό, ενώ στα απομνημονεύματα ο συγγραφέας έχει «προλάβει» να δει καθαρότερα και αντικειμενικότερα τα γεγονότα.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

- ▶ Κείμενο στο οποίο γίνονται συστάσεις για κάποιο άτομο.
- ▶ Συγγραφέας είναι κάποιος που γνωρίζει καλά το συστηνόμενο πρόσωπο.
- ▶ Στόχος του συγγραφέα: Γράφεται για πρακτικούς σκοπούς, όπως την κατάληψη θέσεως εργασίας, μια υποτροφία. Βεβαιώνει πως έχει τα ανάλογα προσόντα.

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

Τελεία (.)

Χρησιμοποιείται για να δηλώσει:

- το τέλος περιόδου
- σύντμηση λέξεων
- συντομογραφίες

Άνω τελεία (·)

Σημειώνεται για να δηλώσει:

- το τέλος ημιπεριόδου

Η ημιπερίοδος έχει μεν νοηματική αυτοτέλεια, όχι όμως και ολοκληρωμένο νόημα. Για να ολοκληρωθεί, είναι απαραίτητο και το τμήμα του λόγου που ακολουθεί.

Διπλή τελεία (:)

Χρησιμοποιείται για:

- να εισαγάγει παράθεμα
- να εισαγάγει κατάλογο στοιχείων
- να εισαγάγει γνωμικό, παροιμία κ.τ.λ.
- να συνδέσει προτάσεις από τις οποίες η δεύτερη επεξηγεί την πρώτη ή είναι αποτέλεσμα της πρώτης
- να γίνει διάκριση μεταξύ θέματος και σχολίου σε κείμενα επιγραμματικού χαρακτήρα

Κόμμα (,)

Είναι ίσως το συχνότερο σημείο στίξης και χρησιμοποιείται:

- σε ασύνδετο σχήμα
- στην αρχή και το τέλος παρενθετικής πρότασης
- πριν και μετά την κλητική προσφώνηση
- στην παράθεση και την επεξήγηση
- στις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις εκτός από τις ειδικές, τις ενδοιαστικές, τις πλάγιες ερωτηματικές και τις βουλευτικές (όταν όμως αυτές χρησιμοποιούνται ως επεξηγήσεις, τότε το κόμμα μπορεί να σημειωθεί)

Παύλα (-)

Χρησιμοποιείται για να δηλώσει:

- την εναλλαγή προσώπων στο διάλογο
- το διάστημα μεταξύ δυο ορίων
- την ένωση στοιχείων
- τη διάζευξη

Διπλή παύλα (- -)

Χρησιμοποιείται για:

- την οριοθέτηση παρενθετικών σχολίων

Τα σχόλια αυτά είναι επεξηγηματικά ή συμπληρωματικά και θεωρούνται αρκετά χρήσιμα ώστε να συμπεριλαμβάνονται στα γραφόμενα.

Παρενθέσεις () και Αγκύλες ([] { } < >)

Σημειώνονται για να συμπεριλάβουν:

- παραπομπές
- πηγές παραθεμάτων
- επεξηγηματικά στοιχεία- σχόλιο που επεξηγεί ή συμπληρώνει αλλά είναι επουσιώδες

Θαυμαστικό (!)

Ως σχόλιο χρησιμοποιείται γενικά για να δώσει έμφαση στο συναίσθημα.

Ειδικότερα, για να δηλώσει:

- θαυμασμό
- έκπληξη
- ειρωνεία
- απορία
- αμφισβήτηση
- αποφασιστικότητα
- ανησυχία
- για να υπογραμμιστεί η εντύπωση από κάτι απίστευτο

αλλά και αμφιβολία, υπερβολή, πάθος, φόβο, πόνο, χαρά, ελπίδα, κ.ά.

Ερωτηματικό (;)

Ως σχόλιο, μπορεί να δηλώνει:

- προβληματισμό
- προτροπή
- ειρωνεία
- αμφισβήτηση της αξιοπιστίας μιας θέσης
- αμφιβολία
- διατύπωση ρητορικής ερώτησης (ερώτησης δηλαδή της οποίας η απάντηση είναι αυτονόητη)
- πρόθεση του γράφοντος να αφυπνίσει τον αναγνώστη

αλλά και για να δείξει απειλή, να προκαλέσει το ενδιαφέρον, να δώσει παραστατικότητα.

Αποσιωπητικά (...)

Ως σχόλιο ο γράφων τα χρησιμοποιεί για να δηλώσει:

- κάποιο υπονοούμενο το οποίο πρέπει να συμπεράνει ο αναγνώστης
- στιγμιαία παύση της ανάγνωσης πριν από ένα στοιχείο του μηνύματος στο οποίο πρέπει ο αναγνώστης να εστιάσει την προσοχή του
- συγκίνηση
- ντροπή
- δισταγμό
- απειλή
- προβληματισμό

Εισαγωγικά (« »)

Ως σχόλιο, χρησιμοποιούνται δηλώνοντας:

- αποστασιοποίηση του γράφοντος από τα γραφόμενα
- μεταφορική χρήση μιας λέξης του κειμένου
- έμφαση
- αμφισβήτηση
- ειρωνεία
- αυτούσια παράθεση των λόγων ενός προσώπου
- τίτλο ενός λογοτεχνικού έργου, μίας ταινίας κ.ά.

ΥΦΟΣ

Οικείο:

- + α'/β' ρηματικό πρόσωπο (ενικού / πληθυντικού αριθμού)
- + προσφωνήσεις οικειότητας
- + παρατακτική σύνδεση
- + ενεργητική σύνταξη

Επίσημο:

- + γ' ρηματικό πρόσωπο (ενικού / πληθυντικού αριθμού)
- + λεξιλόγιο επίσημο
- + υποτακτική σύνδεση
- + παθητική σύνταξη

Επιστημονικό:

- + γ' ρηματικό πρόσωπο (ενικού / πληθυντικού αριθμού)
- + ειδικό λεξιλόγιο
- + αναφορική λειτουργία της γλώσσας
- + υποτακτική σύνδεση
- + μακροπερίοδος λόγος

- ✚ επίκληση στη λογική

Λιτό:

- ✚ Απλό λεξιλόγιο
- ✚ Απουσία σχημάτων λόγου
- ✚ Παρατακτική σύνδεση / ασύνδετο σχήμα
- ✚ Μικροπερίοδος λόγος

Ειρωνικό:

- ✚ Εξεζητημένο λεξιλόγιο
- ✚ Μειωτικές φράσεις
- ✚ Υπαινιγμοί

Χιουμοριστικό:

- ✚ Καθημερινό λεξιλόγιο
- ✚ Ευφυσολογήματα
- ✚ Λογοπαίγνια
- ✚ Προφορικότητα

Λαϊκό:

- ✚ Καθημερινό λεξιλόγιο («αργκό»)
- ✚ Παρατακτική σύνδεση
- ✚ Προφορικότητα

Προσωπικό / εξομολογητικό:

- ✚ α' ενικό πρόσωπο
- ✚ Παρελθοντικοί χρόνοι (συνήθως)
- ✚ Προσωπικές σκέψεις
- ✚ Προσωπικά συναισθήματα
- ✚ Λυρικό / ποιητικό:
- ✚ Ποιητική λειτουργία της γλώσσας
- ✚ Σχήματα λόγου
- ✚ Επίκληση στο συναίσθημα

Προτρεπτικό / συμβουλευτικό:

- ✚ β' πρόσωπο (ενικού / πληθυντικού αριθμού)
- ✚ Υποτακτική / προστακτική έγκλιση
- ✚ Βουλευτικές προτάσεις
- ✚ Συμβουλές για στάσεις ζωής

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

- ✚ **α' ενικό:** προσωπικός/ εξομολογητικός τόνος, αμεσότητα και ζωντάνια στο ύφος, οικειότητα, υποκειμενικότητα, βιωματικότητα, αξιοπιστία
- ✚ **β' ενικό και πληθυντικό:** αμεσότητα και ζωντάνια, οικειότητα, παραινετικός/ προτρεπτικός τόνος, επικοινωνιακή διάθεση, δραματικότητα/ θεατρικότητα
- ✚ **γ' ενικό και πληθυντικό:** οι απόψεις παρουσιάζονται ως αντικειμενικές και γενικά αποδεκτές, ο συγγραφέας παρουσιάζεται ως αποστασιοποιημένος παρατηρητής, το ύφος γίνεται ουδέτερο, σοβαρό, απρόσωπο και η διάθεση ρεαλιστική
- ✚ **α' πληθυντικό:** ένταξη και του πομπού στον προβληματισμό του θέματος, κοινή οπτική γωνία συγγραφέα και αναγνώστη, αίσθηση συλλογικότητας/ συμμετοχής, πειστικότητα, αμεσότητα, γενίκευση του προβλήματος

ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Οι ερωτήσεις χρησιμοποιούνται για:

- ✚ Προβληματισμό, αφύπνιση ανησυχίας, προτροπή
- ✚ Να προσδώσουν ειρωνικό τόνο στον λόγο
- ✚ Αμεσότητα και την αίσθηση του διαλόγου στον αναγνώστη (θεατρικότητα)
- ✚ Οι ρητορικές για να δώσουν έμφαση στη θέση του
- ✚ Σύνδεση δύο νοηματικών ενοτήτων ή εισαγωγή σε ένα νέο θέμα
- ✚ Όταν το ερωτηματικό βρίσκεται εντός παρενθέσεων στο εσωτερικό της πρότασης δηλώνει αμφιβολία σε σχέση με ένα από τα στοιχεία της πρότασης

ΤΙΤΛΟΣ

Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου:

- ✚ Είναι ένας εκτενής τίτλος. Αξιοποιεί σημεία στίξης, τα εισαγωγικά, για να... και τα αποσιωπητικά για να εκφράσει προβληματισμό για όσα εκτεθούν παρακάτω
- ✚ Ο τίτλος συνδυάζει την αναφορική με την ποιητική λειτουργία της γλώσσας...
- ✚ Ο τίτλος μεταφέρει συνολικά το νόημα του κειμένου και έμμεσα...
- ✚ Προσέχουμε την έκταση, τη στίξη, το ύφος, το ρηματικό πρόσωπο, την ύπαρξη ή όχι ρήματος
- ✚ Αν προσελκύει τον ενδιαφέρον του αναγνώστη ή τον προϊδεάζει
- ✚ Τη νοηματική σχέση του τίτλου με το κείμενο

- ✚ Αν συμπυκνώνει εύστοχα το περιεχόμενό του
- ✚ Είναι πρωτότυπος, αποτελεσματικός, σύντομος, περιεκτικός τίτλος

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Με την παθητική σύνταξη:

- ✚ Τονίζεται το γεγονός, το αποτέλεσμα της ενέργειας
- ✚ Ο λόγος γίνεται συνθετότερος, πιο επίσημος και απρόσωπος
- ✚ Το ύφος είναι πιο επίσημο, πιο απρόσωπο και προσδίδεται ποικιλία στην πλοκή των νοημάτων

Με την ενεργητική σύνταξη:

- ✚ Τονίζεται το υποκείμενο της ενέργειας που δηλώνει το ρήμα
- ✚ Δίνεται προφορικότητα και ζωντάνια
- ✚ Ο λόγος γίνεται πιο απλός και πιο εύστοχος επικοινωνιακά

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Αναφορική γλώσσα

- Στην αναφορική γλώσσα το μήνυμα δε χρειάζεται ερμηνεία, μας δίνεται καθαρά κυριολεκτικά και έχει να κάνει με την κοινή αντίληψη όλων μας για τον κόσμο.
- Αναφέρεται και ως: **κυριολεκτική, δηλωτική, λογική, πληροφοριακή.**
- Σκοπός του πομπού είναι η πληροφόρηση μόνο, χωρίς ιδιαίτερα σχήματα λόγου.
- Αναφορική χρήση της γλώσσας συναντάμε πάντα σε επιστημονικά κείμενα.

Ποιητική γλώσσα

- Στην ποιητική γλώσσα έχουμε συναισθηματικές αποχρώσεις γι' αυτό παρατηρείται στο λόγο ζωντάνια και παραστατικότητα.
- Αναφέρεται και ως: **μεταφορική, συνυποδηλωτική, συγκινησιακή.**
- Σκοπός του πομπού δεν είναι μόνο η πληροφορία αλλά και η προσέλκυση του δέκτη. Περισσότερο μας ενδιαφέρει εδώ η μορφή παρά το ίδιο το μήνυμα/πληροφορία.

- Ποιητική χρήση της γλώσσας συναντάμε πολύ συχνά στη δημοσιογραφία, στην ποίηση, στην υποκριτική και γενικότερα στην τέχνη.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Παρατακτική σύνδεση:

- ✚ Λιτός, γρήγορος, κοφτός λόγος
- ✚ Προσδίδει αμεσότητα και ζωντάνια
- ✚ Ίσως ο δέκτης δεν συλλάβει εις βάθος ένα μήνυμα

Υποτακτική σύνδεση:

- ✚ Δείχνει την ευχέρεια του πομπού στη χρήση του λόγου
- ✚ Πολύπλοκη οργάνωση, διασάφηση των σχέσεων μεταξύ των εννοιών (σχέση αντίθεσης και αιτίου-αποτελέσματος)
- ✚ Το ύφος γίνεται σύνθετο και επίσημο
- ✚ Οι σκέψεις δίνονται αναλυτικά, πράγμα που βοηθά στην πρόσληψη από τον αναγνώστη

Ασύνδετο σχήμα:

- ✚ Για ένταση, έμφαση στον λόγο
- ✚ Ζωντάνια και παραστατικότητα
- ✚ Πυκνώνει τον λόγο
- ✚ Λιτός, γρήγορος, κοφτός λόγος

ΕΥΘΥΣ - ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ο ευθύς λόγος:

- ✚ Για ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στο κείμενο
- ✚ Για κλίμα οικειότητας με τον αναγνώστη και τον βοηθάει να βιώσει άμεσα τις απόψεις που μεταφέρονται
- ✚ Προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη

Ο πλάγιος λόγος:

- ✚ Ενσωματώνεται μέσα στον λόγο του συγγραφέα
- ✚ Η πληροφορία δίνεται έμμεσα μειώνοντας την πειστικότητα όσων αναφέρονται

ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Η οριστική:

- ✚ Εκφράζει κατά κανόνα μια ενέργεια ή μια κατάσταση πραγματική και βέβαιη, τη δυνατότητα να γίνει κάτι
- ✚ Την πιθανότητα
- ✚ Την ευχή
- ✚ Την παράκληση

Η υποτακτική:

- ✚ Εκφράζει κατά κανόνα το ζητούμενο, το ενδεχόμενο και το επιθυμητό
- ✚ Την προτροπή
- ✚ Την παραχώρηση
- ✚ Την ευχή
- ✚ Την απορία
- ✚ Την προσταγή
- ✚ Την απαγόρευση

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

- ✚ **Ενεστώτας:** δηλώνει κάτι που γίνεται στο παρόν εξακολουθητικά ή κάτι που επαναλαμβάνεται
- ✚ **Παρατατικός:** δηλώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν εξακολουθητικά ή μία επανάληψη
- ✚ **Αόριστος:** δηλώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν συνοπτικά ή στιγμιαία, ανεξάρτητα αν διήρκεσε πολύ ή λίγο
- ✚ **Παρακείμενος:** δηλώνει κάτι που έχει γίνει στο παρελθόν και παραμένει συντελεσμένο την ώρα που μιλάμε
- ✚ **Υπερσυντέλικος:** δηλώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και τελείωσε πριν γίνει κάτι άλλο
- ✚ **Συντελεσμένος Μέλλοντας:** δηλώνει κάτι που θα έχει τελειώσει

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικές ονοματικές προτάσεις: Εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες, και έχουν θέση υποκειμένου, αντικειμένου, κατηγορουμένου, ομοιόπτωτου ή ετερόπτωτου προσδιορισμού: Πάρε ο,τι θέλεις.

Αναφορικές επιρρηματικές προτάσεις: Εισάγονται με αναφορικά επιρρήματα

(όπου, όπως, όποτε, όσο,) και παίζουν τον ρόλο του επιρρηματικού προσδιορισμού:

Πήγαινε όπου θέλεις.

Αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις: Αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα του όρου τον οποίο προσδιορίζουν και γι' αυτό δε χωρίζονται με κόμμα: Ο άνθρωπος που εμπιστευόμουν μου είπε ψέματα.

Αναφορικές παραθετικές προτάσεις: Δεν αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα του όρου τον οποίο προσδιορίζουν και μπορούν να παραλειφτούν χωρίς να αλλοιωθεί το νόημα της περιόδου και γι' αυτό χωρίζονται με κόμμα: Η Μαρία, που είναι πολύ ευγενική, ρώτησε διακριτικά.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τα βασικότερα σχήματα λόγου και η σημασία τους:

Με αυτά ο συγγραφέας επιτυγχάνει:

- Γίνεται ο λόγος πιο εκφραστικός, παραστατικός, ζωντανός, άμεσος
- Προσελκύει το ενδιαφέρον και την προσοχή του αναγνώστη
- Προσεγγίζει συναισθηματικά τον δέκτη
- Προκαλεί αισθητική συγκίνηση

Πιο συγκεκριμένα:

Ασύνδετο σχήμα: εκφραζόμαστε με απλό, γρήγορο και κοφτό τρόπο / πολλά νοήματα ενωμένα / ένταση, έμφαση, ζωντάνια, παραστατικότητα, χρωματίζουμε τον λόγο συναισθηματικά

Πολυσύνδετο σχήμα: έμφαση / διαδοχικές καταστάσεις / πλήθος πραγμάτων και γεγονότων που παρουσιάζεται με μία δυναμική

Αποσιώπηση: προβληματισμός του αναγνώστη, δημιουργία εντυπώσεων / ο αφηγητής αδυνατεί να πει περισσότερο λόγω έντονης συγκινησιακής φόρτισης (π.χ. φόβο, οργή, θυμό, αγανάκτηση κ.ά) / ο αφηγητής υπαινίσσεται κάτι

Μεταφορά: ο καθημερινός λόγος αποκτά ποιητική διάσταση, αναβαθμίζεται αισθητικά / εκφράζει τα συναισθήματα του πομπού / επιτρέπει στον δέκτη να καταθέσει την προσωπική του ερμηνεία για το κείμενο

Ειρωνεία: λέξεις με διφορούμενη σημασία / περιπαικτική, χλευαστική, σαρκαστική διάθεση, περιφρόνηση από την πλευρά του πομπού / στηλιτεύει τα «κακώς κείμενα» / αυτοσαρκασμό και αυτογνωσία

Υπερβολή: υπερτονίζεται ή μεγεθύνεται μία ιδιότητα, μία ενέργεια ή μία κατάσταση για εντυπωσιασμό του αναγνώστη / έμφαση, ζωντάνια, παραστατικότητα, δυναμική

Αλληγορία: σύμβολα και εκτενείς μεταφορές ή παρομοιώσεις με σκοπό την απόκρυψη του πραγματικού νοήματος και την αποκρυπτογράφηση του / μετάδοση δύσκολων νοημάτων με εύληπτο τρόπο / προφορικότητα στον λόγο

Παρομοίωση: τονίζει ή διασαφηνίζει τη σημασία του συγκρινόμενου στοιχείου, γίνεται ευκολότερα αντιληπτό και προσιτό / ένταση, ζωντάνια, αμεσότητα, εκφραστικότητα, ποικιλία στον λόγο, συναισθηματική προσέγγιση του δέκτη

Αντίθεση: έκφραση ζωηρών συναισθημάτων, μέσα από την αντιπαράθεση δύο εννοιών φωτίζονται αντίπαλες δυνάμεις, ακραίες και δραματικές καταστάσεις κ.λπ.

Προσωποποίηση: σε σύγκριση με μία απλή περιγραφή αποτελεί στοιχείο πρωτοτυπίας, υπερβαίνει την πραγματικότητα προσδίδοντας ανθρώπινες ιδιότητες σε άψυχα ή έμψυχα στοιχεία / ζωντάνια, παραστατικότητα, θεατρική διάσταση

*** Για την αξιολόγηση ενός σχήματος λόγου, αρχικά αναφερόμαστε γενικά στη λειτουργία του και στη συνέχεια επισημαίνουμε τη λειτουργία του μέσα στο κείμενο που μας έχει δοθεί.

νέο φροντιστήριο

ΚΩΔΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ: 14545

Κείμενο 1

Η άλλη δημοσιογραφία

Άρθρο του Ηλία Βεργίτη, αρχισυντάκτη στο ειδησεογραφικό τμήμα της διαδικτυακής πύλης in.gr, το οποίο δημοσιεύτηκε στις 24.11.2008 στην ψηφιακή έκδοση της εφημερίδας Το Βήμα. Το κείμενο τροποποιήθηκε κατάλληλα για τις ανάγκες της αξιολόγησης.

Θα μπορούσε να ειπωθεί – με αρκετή δόση ιστορικής αυθαιρεσίας, είναι αλήθεια – ότι ο Θουκυδίδης υπήρξε ο πρώτος δημοσιογράφος της Ιστορίας, διότι κατέγραψε γεγονότα απογυμνωμένα από τα μυθολογικά τους στοιχεία, σε μια γλώσσα λαϊκή και κατανοητή από όλους. [...] Στους 26 αιώνες που μεσολάβησαν από τότε η είδηση πλέον μεταδίδεται σε κλάσματα του δευτερολέπτου και τα περιθώρια για ταυτόχρονη ανάλυσή της ολοένα στενεύουν. Τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης αναζητούν νέες διεξόδους μπροστά στις αυξημένες απαιτήσεις ενός νέου είδους κοινού, που απαιτεί γρήγορη, έγκυρη, σαφή και κυρίως «έξυπνη» ενημέρωση. Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα; Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;

Το πρώτο στοιχείο είναι το κοινό τους. Γνωρίζουμε, λίγο ως πολύ, το target group 1 των εφημερίδων, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου: το σύνολο του πληθυσμού στον χώρο εμβέλειάς τους, ο οποίος κατά κύριο λόγο περιορίζεται εντός εθνικών συνόρων. Στην περίπτωση των διαδικτυακών μέσων τα πράγματα είναι διαφορετικά: καταναλωτές του προϊόντος είναι αναγκαστικά όσοι διαθέτουν την τεχνική δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό. Δεύτερο στοιχείο διαφοροποίησης είναι το προφίλ του μέσου «αναγνώστη». Το προφίλ του αναγνώστη εφημερίδας διαφοροποιείται σε πολλά σημεία από αυτό του ακροατή ραδιοφώνου και του τηλεθεατή, αλλά στη σκληρή ουσία του πράγματος υπάρχει ένα ενοποιητικό χαρακτηριστικό: η μαζικότητα. Και τα τρία παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης απευθύνονται σε όλους. Από τη νοικοκυρά, τον οδηγό ταξί, τον δημόσιο υπάλληλο ως τον πανεπιστημιακό λειτουργό, τον φοιτητή και τον συνταξιούχο. Όλοι είναι δυνάμει «πελάτες». Στο διαδίκτυο τα πράγματα είναι διαφορετικά. Τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης απευθύνονται – ακόμη – σε μια «ελίτ» πολιτών. Πρόκειται για ανθρώπους 20-40 ετών, μέσου ως ανώτερου βιοτικού επιπέδου, συνήθως μορφωμένους και πολύγλωσσους. Για τον λόγο αυτόν το κοινό των διαδικτυακών μέσων είναι πιο απαιτητικό και πιο ενημερωμένο.

Οι διαφορές όμως γίνονται σαφέστερες σε ό,τι αφορά την αμεσότητα και τη διεισδυτικότητα της είδησης. Ο Τύπος – είναι σαφές – ενημερώνει για τα γεγονότα με μια καθυστέρηση τουλάχιστον έξι ωρών, δίνοντας όμως τη δυνατότητα στον αναγνώστη να εμβαθύνει στην είδηση, προσφέροντας την ανάλυσή της σε έναν

πεπερασμένο χώρο χαρτιού. Το ραδιόφωνο είναι ευέλικτο και ενημερώνει άμεσα για γεγονότα που μόλις συνέβησαν, χωρίς όμως να έχει τη δυνατότητα να συνδέσει με τα προηγούμενα που οδήγησαν σε αυτά και χωρίς να δίνει στον ακροατή μια σφαιρική εικόνα της κατάστασης, όπως θα έκανε μια εφημερίδα. Η δε τηλεόραση είναι άμεση όσο και το ραδιόφωνο αλλά παραμένει δέσμια της εικόνας, δηλαδή του εντυπωσιασμού: γεγονότα με καλή εικόνα γίνονται βασικές και ουσιαστικές ειδήσεις. Ειδήσεις χωρίς εικόνα «θάβονται» σε μερικά δευτερόλεπτα στο τέλος των δελτίων. Το ίντερνετ είναι το μοναδικό μέσο που λειτουργεί με όλα τα πλεονεκτήματα των υπολοίπων και με τα επιπλέον που του δίνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά του. Ο αναγνώστης ενημερώνεται άμεσα – μέσα σε ελάχιστα λεπτά – για την είδηση που αυτός επιθυμεί, πληροφορείται για προηγούμενα γεγονότα, έχει στη διάθεσή του απεριόριστο οπτικοακουστικό υλικό, αναλύσεις από άπειρες πηγές, αρθρογραφία και, κυρίως, όλα αυτά παραμένουν στη διάθεσή του θεωρητικά για πάντα, αποθηκευμένα κάπου στο Διαδίκτυο.

1 ομάδα-στόχος

Κείμενο 2

Παλιές φωτογραφίες

Ποίημα του Τίτου Πατρίκιου (1928-) από τη συλλογή, Συγκατοίκηση με το παρόν, Κέδρος, 2011.

Πάλι κοιτάζω παλιές φωτογραφίες
από διαδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις
σε δρόμους, σε γήπεδα, σε πλατείες
φωτογραφίες του '65, του '68, του '74, του '81.
Μέσα σε ομοιόμορφα πλήθη
προσπαθώ να μεγεθύνω τις φυσιογνωμίες
να ξεχωρίσω την έκφραση του κάθε ανθρώπου
τη θεληματική, την ανυποχώρητη, την εξεγερμένη
την αιματοβαμμένη, τη χαρούμενη
όμως τα πρόσωπα δείχνουν ξεθωριασμένα
όπως το χαρτί των παλιών εφημερίδων
όπως οι περσινές και οι προπέρσινες ειδήσεις.
Άραγε απ' όλους ποιοι πέθαναν και ξεχαστήκαν
ποιοι από τότε κιόλας ήσαν αγνοημένοι
ποιοι βρίσκονται και σήμερα μαζί
ποιοι ονειρεύονται από κοινού το ίδιο όνειρο
ποιοι ακόμα μιλάνε μεταξύ τους
ποιοι μένουν χωμένοι χώρια στη γωνιά τους
ποιοι βρίσκουν καταφύγιο στην αβεβαιότητα
ποιοι στην ατράνταχτη σιγουριά;
Όσο κοιτάζω τις παλιές φωτογραφίες

τόσο πιο καθαρά το βλέπω
περισσότερο κι από το παρελθόν
το μέλλον είναι που δεσμεύει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις συνοπτικά σε 60 - 70 λέξεις τις διαφορές ανάμεσα στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο Ηλίας Βεργίτης κάνει χρήση του ερωτήματος «Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;» Να αιτιολογήσεις τον ρόλο του ερωτήματος αυτού στην οργάνωση του κειμένου.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να αποδώσεις τον ρόλο των ακόλουθων σημείων στίξης στο νόημα του κειμένου 1:

- α. της διπλής παύλας και του ερωτηματικού στο χωρίο: «Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα;» (1η παράγραφος]
- β. της άνω και κάτω τελείας στο χωρίο: «Στην περίπτωση των διαδικτυακών μέσων τα πράγματα είναι διαφορετικά: καταναλωτές του προϊόντος είναι αναγκαστικά ...» (2η παράγραφος]
- γ. των εισαγωγικών στο χωρίο: «Ειδήσεις χωρίς εικόνα «θάβονται» σε μερικά δευτερόλεπτα στο τέλος των δελτίων» (3η παράγραφος]
- δ. των κομμάτων στο χωρίο: «Ο αναγνώστης ενημερώνεται άμεσα – μέσα σε ελάχιστα λεπτά – για την είδηση που αυτός επιθυμεί, πληροφορείται για προηγούμενα γεγονότα, έχει στη διάθεσή του απεριόριστο οπτικοακουστικό υλικό, αναλύσεις από άπειρες πηγές, αρθρογραφία...» (3η παράγραφος]

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να σχολιάσεις τη στάση του ποιητή απέναντι στο παρελθόν και το μέλλον, εστιάζοντας στο περιεχόμενο των τεσσάρων τελευταίων στίχων του ποιήματος (80-200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΛΥΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΟΣ 14545

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το διαδίκτυο, αντίθετα με τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, δεν απευθύνεται σε όλους αλλά σε ένα περιορισμένο, μορφωμένο, ευκατάστατο και νεανικό κυρίως κοινό. Συνδυάζει τα θετικά των παραδοσιακών μέσων, την άμεση ενημέρωση, τον συσχετισμό με προηγούμενα γεγονότα, την οπτικοποίηση και ανάλυση της πληροφορίας. Παράλληλα αξιοποιεί τις νέες τεχνικές δυνατότητες και οι πληροφορίες που μεταφέρει είναι πάντοτε προσβάσιμες στον χρήστη τους.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο ρόλος ερωτήματος είναι δομικός. Ο συγγραφέας με βάση το ερώτημα που θέτει στην αρχή κειμένου του και την απάντηση σε αυτό οργανώνει αποτελεσματικά το κείμενό του. Αναρωτιέται αρχικά σε τι διαφοροποιούνται τα διαδικτυακά από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και στη συνέχεια επισημαίνει τις διαφορές αυτές. Με τη χρήση του ερωτήματος το κείμενο αποκτά συνοχή.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- α. παύλα = σχόλιο, δευτερεύουσα / ερωτηματικό = προβληματισμός απορία,
- β. άνω και κάτω τελεία = επεξήγηση,
- γ. εισαγωγικά = μεταφορά,
- δ. κόμματα = παράθεση πληροφοριών, ασύνδετο σχήμα,

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο νοσταλγεί το παρελθόν κοιτάζοντας τις παλιές φωτογραφίες, οι οποίες δηλώνουν μια αγωνιστική διάθεση των ανθρώπων (διαδηλώσεις πορείες) καθώς και μια κατάσταση πάνδημης συμμετοχής σε πολιτικά γεγονότα (συγκεντρώσεις σε δρόμους, σε γήπεδα, σε πλατείες). Από την άλλη φαίνεται να προβληματίζεται περισσότερο για το μέλλον, να δεσμεύεται από την ευθύνη που έχει απέναντι στις επόμενες γενιές, να τις ευαισθητοποιήσει και να ενισχύσει την αγωνιστική τους στάση. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι δηλώνει την απογοήτευσή του από την έλλειψη αγωνιστικότητας που χαρακτηρίζει τους ανθρώπους της σύγχρονης εποχής και ότι εκφράζει, πέρα από την απογοήτευση, και το δικό του χρέος να δράσει κοινωνικά και να μην μείνει σε μια νοσταλγική αναπόληση του παρελθόντος του.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ 15179

Κείμενο 1

Πρώτηση της ένταξης στην αγορά εργασίας

Το κείμενο βρίσκεται στο ενημερωτικό-επιμορφωτικό υλικό με τίτλο «Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη» που εκπονήθηκε από Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε από τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής, τον Ιούλιο του 2019.

Η απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της διαδικασίας ένταξης, καθώς η εξεύρεση εργασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας μπορεί να βελτιώσει την οικονομία της, καθώς θα έχει θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα του συστήματος πρόνοιας, του συστήματος ασφάλισης καθώς και του εργατικού δυναμικού.

Ιδιαίτερα κρίσιμο στοιχείο είναι η ενίσχυση της διασύνδεσης των αναγκών της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες με τις αντίστοιχες γνώσεις και δεξιότητες είτε των εργαζομένων που μετακινούνται νόμιμα στη χώρα με σκοπό την εργασία είτε των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι δυνατό να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας, χωρίς «κραδασμούς» στα θέματα κοινωνικής συνοχής, λόγω ορθής αντιστοίχισης των δεξιοτήτων των μεταναστευτικών/προσφυγικών πληθυσμών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4251/2014, μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας των ατόμων που εισέρχονται νόμιμα στη χώρα είναι η απασχόλησή τους σε θέσεις εργασίας που δεν καλύπτονται από το εγχώριο εργατικό δυναμικό, βάσει του άρθρου 11 του ίδιου νόμου. Επίσης, σε πολίτες τρίτων χωρών που εισέρχονται στην χώρα μας μέσω των διαδικασιών που σχετίζονται με το καθεστώς της διεθνούς προστασίας – ασύλου, παρέχεται πρόσβαση στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 68, 69 και 71 του Ν.4375/2016. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με άρθρο 70 του ίδιου νόμου, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους, έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους ημεδαπούς/-ές, εφόσον κατέχουν, την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις, άδεια διαμονής σε ισχύ.

Εξίσου κρίσιμο στοιχείο στην προώθηση της συνεισφοράς των πολιτών τρίτων χωρών στην οικονομία της χώρας, που διαμένουν, αποτελεί και η στήριξη της επιχειρηματικότητας, μέσω πρόσβασης σε προγράμματα παροχής μικροπιστώσεων, καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής σε επιχειρήσεις και προγράμματα στο πλαίσιο της κοινωνικά αλληλέγγυας οικονομίας. [...]

Κείμενο 2

Εικοστός αιώνας

Το απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα της Μέλπωσ Αξιώτη (1905-1973) «Εικοστός αιώνας», το οποίο εκδόθηκε το 1946.

[...] Η ζωή περνούσε, όπως περνούν κουκουβάγιες την άνοιξη, και σχεδόν δεν τους δίνει προσοχή κανείς.

Τότε είναι που ήρθε το περιστατικό. Ήρθε και δεν είχε όψη μήτε όμορφη, μήτε κακή. Ήταν σαν το νεογέννητο, που θα δείξει πιο ύστερα τι λογής καρδιά θα 'χει.

Πριν μαθευτεί ακόμα τίποτα, ήρθαν κάτι άγνωστοι άνθρωποι και κλείστηκαν με τον πατέρα της Πολυξένης μέσα στην κάμαρα με το κλειδί. Δεν άκουσες να πηδήσει ούτε ψύλλος.

Το βράδυ εκάθισαν όπως πάντα να φάνε. Τότε βλέπουν στρωμένα πάνω στο τραπέζι καινούρια, κοκάλινα μαχαιροπίρουνα. Κάποιος είπε: «Με γεια μας, είναι πολύ ωραίο το νέο σερβίτσιο μας». Δεν το 'χε ξαναδεί κανείς. Κανείς δεν απάντησε. Όλοι τρώγανε βουβοί. Όταν η Μαριγώ μπαινοβγήκε για τελευταία φορά κι εμάζεψε, κι ήταν το τραπέζι άδειο, τότε είπε ο πατέρας πολύ σιγά και μαλακά, σαν να διάβαζε Ευαγγέλιο.

«Σήμερα το πρωί καταστραφήκαμε. Όστε από σήμερα είμαστε πτωχοί. Έγινε κραχ¹ μεγάλο στην Αμερική. Κατρακύλησαν Τράπεζες. Οι συνέταιροι στα βαπόρια μάς έκλεψαν. Τα χρήματά μας θα τα πάρουν άλλοι. Γιατί τα χρήματα δεν εξατμίζονται, μόνο που αλλάζουν χέρια. Το σερβίτσιο που είδατε κοστίζει όση ήταν η περιουσία μας. Μας το 'στειλαν για ενθύμιο οι περισσότεροι γενναιόδωροι από τους λωποδύτες. Δε νομίζω ότι πρέπει να κλειστούν τα παραθυρόφυλλά μας ή να μη βγαίνετε έξω, επειδή θαντρεπόσαστε. Η ντροπή δεν εμπήκε ακόμα στο σπίτι αυτό, κι ελπίζω ποτέ να μην μπει. Καθένας μέσα εδώ πρέπει να είναι έτοιμος για μεγάλες θυσίες. Δεν έχει τίποτε άλλο, νομίζω. Ετελείωσα».

1 Κραχ: ξαφνική και καταστροφική πτώση της τιμής ενός ή περισσοτέρων οικονομικών στοιχείων. Το κραχ για το οποίο γίνεται λόγος στο κείμενο συνέβη το 1929.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παραθέσεις τους τρόπους με τους οποίους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, θα είναι δυνατόν να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτούσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 συναντάμε ως τρόπο οργάνωσης την αιτιολόγηση. Εξήγησε για ποιο λόγο, κατά τη γνώμη σου, επιλέγεται το συγκεκριμένο κειμενικό σχήμα.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Πώς χαρακτηρίζεις το ύφος λόγου που επιλέγουν οι συντάκτες του Κειμένου 1, σοβαρό ή απλό (μονάδες 6); Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορά σε τρεις γλωσσικές επιλογές (μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο πατέρας, σύμφωνα με τα νοήματα του Κειμένου 2 (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου γεννά ο τρόπος με τον οποίο ανακοινώνει την είδηση σε όλη η οικογένεια (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

Κείμενο 1

Επιλογή επαγγέλματος στα... τυφλά

Το παρακάτω κείμενο είναι ελαφρώς διασκευασμένο άρθρο της Αλεξάνδρας Κασσίμη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 29 Ιανουαρίου 2005.

Οι περισσότεροι απόφοιτοι Λυκείου, όπως φαίνεται από τις πρώτες τους επιλογές στις σχολές που δηλώνουν στα μηχανογραφικά δελτία, επιθυμούν να γίνουν γιατροί, δάσκαλοι, δικηγόροι, αρχιτέκτονες και πολιτικοί μηχανικοί. Πρόκειται για επαγγελματικούς κλάδους που λίγο-πολύ είναι κορεσμένοι, ωστόσο στη θεωρία αποτελούν μια «σταθερή αξία» για επαγγελματική αποκατάσταση. Ουδείς ωστόσο μπορεί να κατηγορήσει τους νέους για τις επιλογές τους, καθώς ο επαγγελματικός προσανατολισμός ουσιαστικά απουσιάζει από τα σχολεία, ενώ παράλληλα το γενικότερο κλίμα αβεβαιότητας σχετικά με την αποκατάσταση δημιουργεί ένα πρόσθετο βάρος. Ένα παιδί 15-16 ετών καλείται να πάρει μια απόφαση ζωής όταν επιλέγει κατεύθυνση στο σχολείο, με σημαντικό παράγοντα επιλογής την ωριμότητά του που αποτελεί συνάρτηση τόσο του χαρακτήρα του όσο και της οικογένειας στην οποία μεγάλωσε, σύμφωνα με τους ειδικούς. «Πρόκειται για επιστημονική διαδικασία αυτή της επιλογής επαγγέλματος», εξηγεί η κ. Αλεξάνδρα Καππάτου, ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος, που συμπληρώνει ότι «οφείλουμε να εξετάσουμε την προσωπικότητα του παιδιού, τις σχέσεις του με τον εαυτό του, τις δεξιότητές του, τις προσδοκίες του από το μελλοντικό του επάγγελμα, στα οποία μπορούμε να καταλήξουμε ύστερα από ενδελεχή έλεγχο ενός ψυχολόγου».

Συχνά συναντάμε το φαινόμενο πολύ καλών μαθητών που δεν φαίνεται να έχουν κάποια ιδιαίτερη έφεση σε ένα συγκεκριμένο κλάδο, καθώς φαίνεται να αριστεύουν σε όλους τους τομείς και να επιλέγουν τις σχολές προτίμησης που έχουν τις υψηλότερες βάσεις εισαγωγής. «Η πρακτική αυτή εντάσσεται σε μία γενικότερη νοοτροπία βαθμοθηρίας που συναντάμε συχνά και μας δίνουν την αίσθηση ότι επιλέγουν σχολές που «ανταποκρίνονται» στις επιδόσεις τους», αναλύει η κ. Καππάτου. Σημαντικό ρόλο στην επιλογή ζωής που καλείται να πάρει ένα παιδί διαδραματίζει και ο τρόπος που αντιλαμβάνεται την μάθηση. «Η συνεχής πίεση των γονιών για υψηλές επιδόσεις στο σχολείο δημιουργούν μίαν αίσθηση αποστροφής των παιδιών στη γνώση», εξηγεί η κ. Καππάτου. Το όνειρο κάθε γονιού είναι να δει το παιδί του με πτυχίο, γεγονός το οποίο φυσικά είναι αδύνατο να συμβεί σε όλους, σύμφωνα με την κ. Καππάτου. Το σχολείο θα πρέπει να καλλιεργεί την αγάπη για τη μάθηση ώστε, όταν έρθει η στιγμή της μεγάλης απόφασης, η επιλογή να γίνει με γνώμονα τις ικανότητες και τις επιθυμίες, όχι τις κοινωνικές επιταγές ή το κύρος που προσδίδει κάποιο επάγγελμα.

Κείμενο 2

Καλός υπάλληλος

Το παρακάτω κείμενο είναι ένα από «Τα πεζά της ωριμότητας» του Κωνσταντίνου Καρυωτάκη. Ο Καρυωτάκης έγραψε πολύ λίγα πεζά. Τα περισσότερα από αυτά γράφτηκαν τους τελευταίους έξι μήνες της ζωής του και δημοσιεύτηκαν μετά από τον θάνατό του (1928).

Είναι ένας αγαθός γεροντάκος. Έπειτα από τριάντα χρόνων υπηρεσία, έχει να διατρέξει όλους τους βαθμούς. Γραφεύς στο πρωτόκολλο.

Πάντα έκανε τη δουλειά του ευσυνείδητα, σχεδόν με κέφι. Σκυμμένος από το πρωί ως το βράδυ στο παρθενικό βιβλίο του, περνούσε τους αριθμούς και αντέγραφε τις περιλήψεις. Κάποτε, μετά την καταχώριση ενός εισερχομένου ή ενός εξερχομένου, ετράβαγε μια γραμμή που έβγαινε από την τελευταία στήλη και προχωρούσε προς το περιθώριο, έτσι σαν απόπειρα φυγής. Αυτή η ουρά δεν είχε θέση εκεί μέσα, όμως την τραβούσε βιαστικά, με πείσμα, θέλοντας να εκφράσει τον εαυτό του. Αν έσκυβε κανείς πάνω στην απλή και ίσια γραμμούλα, θα διάβαζε την ιστορία του καλού υπαλλήλου.

Νέος ακόμη, μπαίνοντας στην υπηρεσία, εχαιρέτησε με συγκαταβατικό χαμόγελο τους συναδέλφους του. Έτυχε να καθίσει σ' αυτή την καρέκλα. Κι έμεινε εκεί. Ήρθαν άλλοι αργότερα, έφυγαν, επέθαναν. Αυτός έμεινε εκεί. Οι προϊστάμενοί του τον θεωρούσαν απαραίτητο. Είχε αποκτήσει μια φοβερή, μοιραία ειδικότητα.

Ελάχιστα πρακτικός άνθρωπος. Τίμιος, ιδεολόγος. Μ' όλη τη φτωχική του εμφάνιση, είχε αξιώσεις ευπατρίδου 1. Ένα πρωί, επειδή ο Διευθυντής του τού μίλησε κάπως φιλικότερα, επήρε θάρρος, του απάντησε στον ενικό, εγέλασε μάλιστα ανοιχτόκαρδα και τόν' χτύπησε στον ώμο. Ο κύριος Διευθυντής τότε, μ' ένα παγωμένο βλέμμα, τον εκάρφωσε πάλι στη θέση του. Κι έμεινε εκεί.[...]

1 *ευπατρίδης: πολίτης ανώτερης κοινωνικής τάξης.*

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις περιληπτικά σε 50-60 λέξεις τις απόψεις που διατυπώνει η αρθρογράφος στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 σε σχέση με τον τρόπο που οι νέοι επιλέγουν επάγγελμα.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

«Ουδείς ωστόσο μπορεί να κατηγορήσει από τα σχολεία, ενώ παράλληλα το γενικότερο κλίμα πρόσθετο βάρος.» (1η παράγραφος, Κείμενο 1)

Ποιος είναι ο ρόλος των υπογραμμισμένων λέξεων ως στοιχείων συνοχής (μονάδες 4); Ποια νοήματα συνδέουν μέσα στο συγκεκριμένο κείμενο (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Η συνεχής πίεση των γονιών για υψηλές επιδόσεις στο σχολείο δημιουργούν μια αίσθηση αποστροφής των παιδιών στη γνώση», εξηγεί η κ. Καππάτου (2η παράγραφος, Κείμενο 1). Να εξηγήσεις τον ρόλο των εισαγωγικών ως σημείου στίξης στο συγκεκριμένο χωρίο. Πώς εξυπηρετεί η χρήση τους την αρθρογράφο στο κειμενικό είδος που έχει επιλέξει; Τι υφολογικές συνέπειες θα είχε μια πιθανή απουσία τους;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να περιγράψεις τις ψυχολογικές διακυμάνσεις από τις οποίες περνά ο «καλός υπάλληλος» του Κειμένου 2, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου (μονάδες 10). Ποια συναισθήματα σου γεννά η ιστορία του και γιατί (μονάδες 5); Να καταγράψεις τις απόψεις σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

νέο φροντιστήριο

Κείμενο 1

Αρχή της ισότητας

Το κείμενο προέρχεται από τον οδηγό που εξέδωσε το Ινστιτούτο Εργασίας το 2019 με στόχο την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου που αφορά θέματα διακρίσεων στους χώρους εργασίας λόγω φύλου.

Η μικρή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η ανισότητα ευκαιριών, οι μειωμένες δυνατότητες για επαγγελματική εξέλιξη, η πολλαπλότητα του ρόλου τους, η αδυναμία συμφιλίωσης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, η ανεπαρκής συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σε δράσεις αναβάθμισης των προσόντων τους αποτελούν ορισμένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σήμερα και τα οποία οδηγούν στην εμφάνιση φαινομένων διάκρισης, ειδικότερα στον εργασιακό τομέα.

Η εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στις πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ καταδεικνύει ως ένα βαθμό την θεσμική πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην σημερινή κοινωνία σε ζητήματα ισότητας μεταξύ των δυο φύλων. Ωστόσο, παρά τα βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια –τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ανάπτυξης «ειδικευμένων πολιτικών και δράσεων» καταπολέμησης των διακρίσεων μεταξύ των φύλων–, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (ιδιαίτερα στην αγορά εργασίας) φαίνεται ότι δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ουσιαστικά, καθώς οι ανισότητες λόγω φύλου παραμένουν.

Οι γυναίκες και οι άνδρες εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται, παρά τη θεσμοθέτηση νομοθετικών διατάξεων, διαφορετικά στην αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα οι πρώτες να εξακολουθούν να βρίσκονται κατά μέσο όρο σε χειρότερη θέση συγκριτικά με τους άνδρες. Οι διακρίσεις αυτές εντοπίζονται στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εξέλιξη, στο συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στους όρους αμοιβής. Ειδικότερα, για τις εργασιακές σχέσεις, κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία, ενώ προβλέπεται ότι «δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για της προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και ότι το κράτος οφείλει να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Η προστασία έναντι των διακρίσεων λόγω εθνοτικών, φυλετικών, ηλικιακών και άλλων κριτηρίων αποτέλεσε αντικείμενο νομοθετικών ρυθμίσεων κατά κύριο λόγο στην κοινοτική έννομη τάξη, οι οποίες σταδιακά ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο, συνθέτοντας έτσι το δίκαιο της απαγόρευσης των διακρίσεων. Στο δίκαιο αυτό η προστασία από τις διακρίσεις λόγω φύλου κατέχει σημαίνουσα θέση. Ειδικά στο χώρο της εργασίας, η προστασία από διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στοχεύει στη δημιουργία μιας αγοράς εργασίας όπου η πρόσβαση στην απασχόληση, η επαγγελματική εξέλιξη, η επαγγελματική κατάρτιση, οι συνθήκες και

οι όροι εργασίας, καθώς και τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης θα λειτουργούν παρέχοντας ίσες ευκαιρίες για τους άνδρες και τις γυναίκες.

Κείμενο 2

Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια

Το μυθιστόρημα του Στρατή Μυριβήλη (1890-1969) « Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια» κυκλοφόρησε βιβλίο το 1933. Θέμα του είναι η περίοδος 1917–1922 και οι συνέπειες του πολέμου (Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και Μικρασιατικού Πολέμου).

[...] Ο Λεωνής έμαθε από τον «νουνό», την πρώτη μέρα κιόλας, σαν ήρθε στο σταθμό να τους καλωσορίσει και να τους δώσει ένα χέρι για τα πράγματα, πως η χήρα του Βρανά διορίστηκε δασκάλα στο δημοτικό σχολείο του χωριού, από τότες που μαθεύτηκε ο θάνατος τ' αντρός της. Ο πατέρας; Του Βρανά πέθανε και κείνος από τον καημό του λίγοαργότερα. Ο κ. Σπανός τούπε ακόμα πως ο Διευθυντής του σχολείου κι όλοι οι συνάδελφοι της νέας δασκάλας έχουν να κάνουν για την εργατικότητα και για τη θεληματικότητά της. Τούκαμε ευχαρίστηση που τάκουσε. Ένωσε να εχτιμά 1 αυτή την άγνωστή του γυναίκα, που ρίχτηκε να μπαλέψει 2 τόσο θαρρετά τη ζωή, μόλις έχασε το μοναδικό της τ' αποκούμπι. Μια άλλη στη θέση της θ' απόμενε με τα χέρια κρεμασμένα, κεραυνωμένα από το χτύπημα. Θάκανε επάγγελμα τον ρόλο του «θύματος πολέμου» και θα περίμενε από τη φτωχοσύνη και από τα επιδόματα των φιλανθρωπικών οργανώσεων να δει το σπίτι της και το παιδί του σκοτωμένου.

Πολλές φορές το μελέτησε να πάει να της κάνει τη θλιβερή επίσκεψη, να πάρει τέλος η ιερή αποστολή. Όλο δίσταζε κι όλο το ανάβαλλε, και δυο φορές έκοψε απ' άλλον δρόμο μόλις αντίκρισε το σπίτι της. Είταν ένα κεραμιδί σπίτι πούβλεπε από ψηλά στηθάλασσα, με μια ξώπορτα σχεδόν τετράγωνη, βαμμένη με πράσινη λαδομπογιά. Τα περικοκλάδια ξεχειλούσαν από τον τοίχο του αυλόγυρου. Έπαιρνε το μαύρο πορτοφόλι στην τσέπη κι έλεγε: «Δεν έχει άλλο, τούτη τη φορά θα χτυπήσω». Κι ύστερα, σαν αντίκρυζε τους σιδερένιους χαλκάδες που κρέμονταν για χτυπητήρια στην πράσινη πόρτα, ένας κόμπος δενόταν μέσα του και προσπερνούσε. [...]

1 Να εκτιμά.

2 Να παλέψει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παρουσιάσεις την πρόοδο που έχει γίνει στο θέμα της αντιμετώπισης των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων στην αγορά εργασίας.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην δεύτερη παράγραφο συναντάμε τη συνδετική λέξη **Ωστόσο**. Μπορείς να εξηγήσεις τη λειτουργία της ως προς τη δομή της παραγράφου;

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται το ασύνδετο σχήμα λόγου. Να δικαιολογήσεις αυτή την επιλογή (μονάδες 10) και να χωρίσεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, την παράγραφο σε δύο περιόδους λόγου χωρίς να διαφοροποιείται το νόημα (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση που υιοθετεί ο Λεωνής απέναντι στη δασκάλα. Να οργανώσεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

νέο φροντιστήριο